

'InZicht' licht u in over nieuwe boeken, congressen en lezingen in taalkundig Nederland en België. Vermelding in deze rubriek betekent niet dat de redactie ze aanbeveelt. Voor een zo volledig mogelijk beeld hebben wij ook uw hulp nodig. Weet u iets waarvan u denkt dat het in deze rubriek thuishoort, laat het ons dan weten. Verschijningsdata en prijzen onder voorbehoud.

Voetbaltaalverandering

Toen football voetbal werd, van filosoof en neerlandicus Kees van der Waerden, gaat over de begintijd van het voetbal in Nederland, grofweg de periode van 1880 tot aan de Eerste Wereldoorlog. Het was de tijd dat "er voetballers rondliepen met gebreide slaapmutsen, die met stevige laarzen door de natte klei banjerden – bomen, stenen en struiken vermijgend – springend over greppels en rennend langs witte linten". Van der Waerden reconstrueert deze 'oertijd' voor een groot deel aan de hand van de woorden die er bij het voetbal gebruikt werden.

Vrijwel meteen nadat de eerste Nederlandse voetbalclubs zich hadden georganiseerd, was er vanuit de bond de neiging om de Engelse termen te vernederlandsen – aanvoerder voor *captain*, doelverdediger voor *goalkeeper*, hoekschop voor *corner-kick*, etc. Maar de spelers, in die tijd nog behorend tot de betere kringen, hadden een sterke voorkeur voor de Engelse termen, omdat die nu eenmaal hipper waren. Pas toen voetbal meer een volkssport werd, veranderde dat (zie ook het artikel van Jurryt van de Vooren in het juninummer van 2010).

Van der Waerden heeft grondig gespit in archieven en oude jaargangen van sporttijdschriften, en de termen die hij tegenkwam heeft hij ondergebracht in hoofdstukken over respectievelijk de wedstrijd (*opgooien*, *punt*, *draw*, *rusttijd*, *time*, *out*, etc.), de attributen (*plunje*, *clubcostuum*, *scheenstukken*, *het bruine monster*), de spelers (*fullback*, *forward*, *vleugelman*), de tactiek (*zigzagspel*, *driehoekspel*, *doorpasseren*), de techniek (*boogschot*, *kei*, *headen*), het gedrag op het veld (*foul play*, *unsportmanlike*, *ruw spel*) en, ten slotte, het publiek (*Jan Publiek*, *valse fluitist*, *onaangenaamheden*). Aan de hand van de ontwikkelingen in het voetbaltaalgebruik geeft Van der Waerden een gedetailleerd en vaak vermakelijk beeld van de voetbalcultuur uit die oerjaren, waarover al in 1929 werd geschreven: "Ouderen mogen met weemoed terugdenken aan de gemoedelijke sfeer, die in vroeger tijden op de voetbalvelden heerschte."

Toen football voetbal werd. Taal en cultuur van het oervoetbal in Nederland is een uitgave van Sylfaen en kost € 18,90 (ingenaaid, 254 blz.). ISBN 978 94911 5401 0

■ NT2

Het onderwijs Nederlands aan volwassenen die die taal niet als moedertaal hebben (NT2-onderwijs) is een dynamisch vakgebied. Er wordt veel onderzoek gedaan, en het onderwijs zelf heeft door het

veranderde inburgeringsstelsel te maken met andere doelstellingen dan een aantal jaren terug. De handboeken die er waren voor dit vakgebied zijn verouderd, en daarom werd het tijd voor iets nieuws. Dat werd een handboek NT2 voor (aankomende) docenten, het *Handboek Nederlands als tweede taal*. Het boek bevat drie algemene hoofdstukken – over tweedetaalverwerving, over didactiek en over maatschappelijke, politieke en culturele aspecten van NT2-onderwijs – en behandelt vervolgens alle onderdelen van de taalvaardigheid waaraan in het NT2-onderwijs aandacht wordt geschonken: luisteren, spreken, woordenschat, grammatica, alfabetisering, lezen en schrijven. Een apart hoofdstuk gaat in op toetsing en evaluatie.

Handboek Nederlands als tweede taal in het volwassenenonderwijs onder redactie van Bart Bossers e.a. is een uitgave van Coutinho en kost € 44,50 (ingenaaid, 422 blz.). ISBN 978 90 469 0203 5

■ UITGELEEND NEDERLANDS

Nederlandse woorden wereldwijd van Nicoline van der Sijs geeft een overzicht van de 17.560 woorden die het Nederlands aan 138 andere talen heeft uitgeleend.

Bij ieder trefwoord wordt de betekenis in het Nederlands vermeld, de talen die het woord hebben overgenomen, en de betekenis die het woord in die talen heeft. Het woordenboekdeel wordt voorafgegaan door een cultuurhistorische inleiding, waarin een beschrijving wordt gegeven van de contacten van het Nederlands met andere talen door de tijd heen. Ook komt aan de orde waar de verschillende talen gesproken worden. (Zie ook Nicoline van der Sijs' rubriek 'Etymologica' in het novembernummer.)

Nederlandse woorden wereldwijd is verschenen bij Sdu Uitgevers en kost € 64,90 (gebonden, 747 blz.). ISBN 978 90 12 58214 8

■ BETEKENISLEER

De semantiek, oftewel betekenisleer, is de studie die de betekenisstructuur van woorden en zinnen ontleeft, en ook de betekenisrelaties tussen woorden onderling en tussen zinnen onderling. *Basisbegrippen semantiek* van universitair docent Hans

Smessaert biedt een overzicht van de taalkundige begrippen die gebruikt worden om die betekenissen te beschrijven. Het boek veronderstelt bij de lezer geen taalkundige voorkennis.

Basisbegrippen semantiek is een uitgave van Acco en kost € 30,- (ingenaaid, 154 blz.). ISBN 978 90 334 7560 3

■ BEELDWOORDENBOEKEN TURKS EN ARABISCH

In beeldwoordenboeken kan men via gedetailleerde en soms opengewerkte tekeningen van allerlei zaken uit onze leefwereld een woord en/of de vertaling ervan opzoeken. Er bestond al een beeldwoordenboek waarin de talen Nederlands, Duits, Frans en Engels zijn samengebracht, en Van Dale heeft nu twee nieuwe beeldwoordenboeken uitgebracht: een voor het Turks en een voor het Arabisch. De boeken bevatten elk zo'n 3500 thematisch geordende tekeningen met daarbij 20.000 begrippen, die ook weer allemaal zijn opgenomen in een register.

Beeldwoordenboek Nederlands/Turks en *Beeldwoordenboek Nederlands/Arabisch* van Jean-Claude Corbeil en Ariane Archambault kosten elk € 22,95 (gebonden, 598 blz.). ISBN 978 90 6648 842 7 (Turks) / 978 90 6648 843 4 (Arabisch)

■ TAALVERANDERING EN -VERLOEDERING

Taalkundige Jan Stroop, ontdekker van het Poldernederlands, behandelt in zijn nieuwste boek *Hun hebben de taal verkwanseld* de veranderingen die zich de laatste jaren in vooral het gesproken Nederlands hebben voltrokken, waarbij steeds de vraag centraal staat of het nu gaat om taalverloedering of niet. De helft van de in het boek opgenomen artikelen is niet eerder in druk verschenen. Zie www.onzetaal.nl/boeken voor een lezersaanbieding voor dit boek.

Hun hebben de taal verkwanseld. Over Poldernederlands, 'fout' Nederlands en ABN is een uitgave van Athenaeum – Polak & Van Genneep en kost € 17,95 (gelijmd, 196 blz.).

ISBN 978 90 253 6743 5

■ KLAGEN

Wie niet klaagt, hoeft niet op medeleven te rekenen, zeggen de Engelsen. Maar mensen die almaar klagen, daar zit ook niemand op te wachten, meent Bart Flos, auteur van *Het anti-klaagboek*. Daarin legt hij uit wat klagen precies is, waarom mensen klagen, wat voor soorten klagers er zijn, en – het belangrijkste – hoe je het best met klagers en hun geklaag kunt omgaan.

Het anti-klaagboek. Eerste hulp bij zeuren en zanken is een uitgave van Haystack en kost € 16,95 (ingenaaid, 184 blz.). ISBN 978 90 77881 92 7

EN VERDER

■ Fries leren via internet kan nu op www.edufrysk.nl. Een startabonnement kost € 15,- voor drie maanden, daarna betaalt u € 9,95 per maand. Sommige lessen zijn gratis, evenals het online woordenboek.

■ *Dit varken wil een ever zwijn* van Nora Eeckels en Leen van Hoeck. Rijk geïllustreerd (voor)leesboek voor kinderen met “knotsgekke taalspelletjes, vuurrode verzen, ontroerende sprookjes en andere woordwezens”. Atlas, € 19,90 (ingenaaid, 120 blz.). ISBN 978 90 450 3314 3

■ *The Language of Crime. English for Criminology Students* van Kristin Van den Ende. Leerboek waarmee studenten criminologie hun kennis van Engels vakjargon kunnen ontwikkelen en het gebruik ervan kunnen oefenen. Acco, € 32,- (ingenaaid, 193 blz.). ISBN 978 90 334 8074 4

■ *Rijmelarij*. Spelletje waarbij het erom gaat zo veel mogelijk rijmwoorden te vinden. Zie ook de lezersaanbieding op blz. 30. Dubbel Zes, € 10,95. ■